

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Кафедра методів соціологічних досліджень

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Методи збору соціологічної інформації

рівень вищої освіти — перший (бакалаврський)
спеціальність — 054 – Соціологія
освітня програма — Соціально-політичні та маркетингові дослідження
вид дисципліни — обов’язкова
факультет — соціологічний

2023 / 2024 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою соціологічного факультету. Протокол №6 від 28 червня 2023 р.

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Даниленко Ігор Віталійович, старший викладач кафедри методів соціологічних досліджень

Програму схвалено на засіданні кафедри методів соціологічних досліджень
Протокол №5 від 22 червня 2023 р.

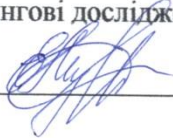
Завідувач кафедри методів
соціологічних досліджень

Ірина КУЗІНА

Програму погоджено з гарантом освітньої (професійної/наукової) програми
Соціально-політичні та маркетингові дослідження

Гарант освітньої програми
«Соціально-політичні та
маркетингові дослідження»

Олена МУРАДЯН

Програму погоджено науково-методичною комісією соціологічного факультету.
Протокол №9 від 26 червня 2023 р.

Голова методичної комісії

Юлія СОРОКА

ВСТУП

Виконання курсової роботи є важливим етапом оволодіння практичними навичками польового етапу дослідження — збору первинної соціологічної інформації, які є необхідним компонентом фахової підготовки соціолога. Протягом семестру студенти мають не тільки опанувати головні теоретико-методологічні засади основних методів збору даних, а й навчитися самостійно застосовувати ці методи у своїй професійній діяльності: розробляти програму дослідження, концептуалізувати та операціоналізувати поняття дослідження, розробляти вибірковий дизайн, збирати об'єктивну інформацію про проблему дослідження за допомогою методів кабінетного дослідження, розробляти інструментарій для збору як кількісної, так і якісної первинної інформації, організувати збір даних за допомогою онлайн-платформи Google Forms. Отже, виконання курсової роботи сприяє не тільки систематизації та конкретизації практичних знань з дисципліни «Методи збору соціологічної інформації», а й набуттю компетенцій, необхідних для науково-дослідної діяльності, зокрема дослідження актуальних суспільних питань.

Під час виконання курсової роботи з дисципліни «Методи збору соціологічної інформації» студенти мають продемонструвати:

- ступінь володіння теорією та методологією проведення соціологічних досліджень;
- вміння самостійно організувати та здійснювати збір як вторинних, так і первинних, польових даних;
- навички пошуку і аналізу необхідної інформації;
- ступінь засвоєння основних методів збору даних, що вивчались протягом семестру, їх переваг та обмежень, сфер застосування;
- вміння формулювати та застосовувати методи соціологічного вимірювання для перевірки дослідницьких гіпотез;
- навички застосування програмного забезпечення з метою організації збору емпіричних даних;
- навички презентації результатів польового етапу дослідження.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета курсової роботи – закріпити, поглибити й узагальнити теоретичні знання та практичні навички збору даних в процесі соціологічних досліджень, здобуті під час навчання.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є знання головних методів збору соціологічної інформації та придбання практичних навичок застосування цих знань.

1.3. Характеристика навчальної дисципліни

Загальна кількість годин: 90

Вид роботи: самостійна робота студента

Семестр: 5-й

Вид контролю: чотирирівнева шкала оцінювання

1.4. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких результатів навчання:

знати: переваги та недоліки, умови та обмеження основних методів, що використовуються соціологами у повсякденній практиці польових та кабінетних досліджень, а саме: методи якісних та кількісних опитувань із застосуванням різних опитувальних технік, методи аналізу документів, методи спостереження та експериментальний дизайн дослідження;

вміти: 1) застосовувати основні методи й техніки збору даних; 2) використовувати комп'ютерні інструменти для проведення онлайн-опитувань; 3) визначати, яким з вивчених методів вирішуються певні завдання програми дослідження.

1.5. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі повинні набути компетентності та демонструвати такі результати навчання:

Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері соціології, що передбачають застосування основних соціологічних теорій і методів та характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК04. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК05. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК06. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК08. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК09. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК10. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК01. Здатність оперувати базовим категоріально-понятійним апаратом соціології.

СК04. Здатність збирати, аналізувати та узагальнювати соціальну інформацію з використанням соціологічних методів.

СК05. Здатність самостійно планувати, організовувати та проводити соціологічне дослідження.

СК06. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

СК07. Здатність презентувати результати соціологічних досліджень для фахівців та нефахівців.

СК08. Здатність дотримуватися у своїй діяльності норм професійної етики соціолога.

СК09. Знання теоретичних та методологічних основ маркетингової діяльності, володіння методами збору та аналізу маркетингової інформації.

Відповідними програмними результатами навчання є здатність студентів:

ПРН01. Використовувати понятійний апарат соціології в освітній, дослідницькій та інших сферах професійної діяльності.

ПРН03. Застосовувати положення соціологічних теорій та концепцій до дослідження соціальних змін в Україні та світі.

ПРН07. Вміти використовувати інформаційно-комунікаційні технології у процесі пошуку, збору та аналізу соціологічної інформації.

ПРН08. Обґрунтовувати власну позицію, робити та аргументувати самостійні висновки за результатами досліджень і аналізу професійної літератури.

ПРН09. Вміти розробляти програму соціологічного дослідження.

ПРН10. Володіти навичками збору соціальної інформації з використанням кількісних та якісних методів.

ПРН11. Презентувати результати власних досліджень для фахівців і нефахівців.

ПРН12. Знати та дотримуватися етичних норм професійної діяльності соціолога.

2. Методичні рекомендації з підготовки курсових робіт

Виконання курсової роботи передбачає наступні етапи:

- 1) Розробка програми дослідження, яка є підґрунтям застосованих методів.
- 2) Збір вторинної інформації за допомогою кабінетного дослідження; оформлення результатів у формі звіту.
- 3) Розробка інструментарію для проведення фокус-групового дослідження — гайду фокус-групи. Програма планування серії фокус-груп.
- 4) Розробка інструментарію для проведення кількісного стандартизованого онлайн-опитування за допомогою сервісу Google Forms.
- 5) Претест інструментарію онлайн-опитування і висновки, що ґрунтуються на результатах претесту.
- 6) Оформлення курсової роботи згідно з діючими стандартами, оцінювання курсової роботи науковим керівником та її публічний захист.

Завдання курсової роботи у розгорнутому вигляді:

Основні програмні моменти

- Описати проблему й проблемну ситуацію для даного дослідження (можна у вигляді набору дослідницьких питань). Розглянути дану проблему в рамках обраної соціологічної теорії або теорій (звернення до теорії повинно довести обґрунтованість вибору понять вашого дослідження). Сформулювати мету та завдання дослідження. Сформулювати об'єкт та предмет дослідження.
- Описати теоретичну модель проблемної ситуації дослідження, яка має відображати взаємозв'язок основних понять дослідження. Якщо доречно, зробити візуалізацію цієї моделі за допомогою малюнка-схеми, блок-схеми.
- Сформулювати гіпотези дослідження, що ґрунтуються на теоретичній моделі проблемної ситуації дослідження.

Кабінетне дослідження

- Зібрати вторинну інформацію щодо теми дослідження за допомогою методів кабінетного дослідження.
- Структурувати зібрані дані, подати у вигляді стислого звіту, який має завершуватись висновками кабінетного етапу дослідження.

Фокус-групове дослідження

- Запланувати проведення серії фокус-групових інтерв'ю, для поглибленого вивчення проблеми дослідження. Обґрунтувати кількість фокус-груп у серії, кількість учасників, сегрегацію учасників різних груп за певними ознаками (наприклад, стать, вік, освіта, регіон проживання, тип населеного пункту тощо). Запропонувати схему рекрутингу учасників.
- Розробити гайд проведення фокус-групових інтерв'ю. Звернути увагу на дискусійний характер основних запитань фокус-групи, а також на загальну композицію гайду (етапи знайомства, «розколювання криги», тематичні блоки, підсумки). Додати мету та завдання модераторам для кожного окремого тематичного блоку. Запропонувати таймінг фокус-групи.

Онлайн-опитування

- Виконати концептуалізацію понять дослідження, тобто дати основним поняттям дослідження, які вимірюватимуться, робочі визначення.
- Виконати операціоналізацію понять дослідження, які мають вимірюватись в процесі кількісного опитування. Отримати набір індикаторів як основу побудови запитальника. Якщо доречно,

візуалізуйте моделі вимірювання основних латентних змінних за допомогою блок-схеми.

- Обґрунтувати методи і техніки збору даних, тобто пояснити, чому саме ці методи застосовуються.
- Запропонувати вибірковий дизайн для кількісного стандартизованого онлайн-опитування: навести дані про генеральну сукупність, вказати тип вибірки та обсяг вибіркової сукупності, запропонувати схему відбору респондентів.
- Розробити запитальник. Приділити увагу якості інструментарію, що зокрема враховує а) правильність формулювань; б) правильну побудову шкал; в) загальну композицію анкети (логіку розташування питань, формування тематичних блоків тощо); г) відповідність запитань анкети поняттям дослідження та моделям їхнього вимірювання.
- Виконати претест кількісного інструментарію: опитати 30+ респондентів, і, якщо треба, зробити корективи в запитальнику (наприклад, виправлення незрозумілих формулювань, логічних помилок тощо). Написати короткий звіт про результати претесту й про внесені в інструментарій зміни. Претест пропонується зробити за допомогою сервісу Google Forms. Аналіз результатів виконується в межах одномірної статистики, яка генерується в Google Forms автоматично.

Доопрацювання роботи та захист

- Оформлення тексту відповідно до вимог, що висуваються до курсових робіт, і здача його керівникові.
- Доопрацювання тексту з урахуванням зауважень наукового керівника. Здача остаточного варіанту тексту курсової роботи на кафедру не пізніше, як за тиждень до захисту.
- Підготовка презентації роботи.
- Захист курсової роботи у призначений термін.

3. Структура і зміст курсової роботи

Курсова робота повинна мати таку структуру:

1. Титульний аркуш.
2. Зміст курсової роботи.
3. Програма дослідження.
4. Звіт за результатами кабінетного дослідження.
5. Планування фокус-групового дослідження. Гайд фокус-групи.
6. Анкета онлайн-опитування.
7. Звіт про претест онлайн-запитальника.
8. Загальні висновки роботи щодо застосування використаних методів
9. Використані джерела.

10. Додатки (наприклад, одномірні статистичні розподіли кількісного онлайн-опитування, згенеровані сервісом Google Forms).

4. Критерії оцінювання курсової роботи

№ з/п	Вид роботи	Кількість балів
1	Програма дослідження	10
2	Звіт за результатами кабінетного дослідження	20
3	Фокус-групове дослідження. Гайд фокус-групи	20
4	Запитальник для онлайн-опитування	20
5	Звіт про претест запитальника	5
6	Висновки	5
7	Оформлення	10
8	Захист (презентація)	5
9	Захист (відповіді на запитання)	5
	Загалом	100

5. Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	відмінно
70 – 89	добре
50 – 69	задовільно
1 – 49	незадовільно

6. Рекомендована література

1. Паніна Н. Технологія соціологічного дослідження: Курс лекцій. — Київ, 2007.
2. Паніотто В., Харченко Н. Методи опитування. — К., 2017.
3. Сальнікова С. Вибірка у соціологічному дослідженні : підручник. — Луцьк, Вежа-Друк, 2021. – 252 с.
4. Єріна А.М., Захожай В.Б., Єрін Д.Л. Методологія наукових досліджень: Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2004.
5. Ковальчук В.В., Моїсєєв Л.М. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник. 5-е вид. Київ: Видавничий дім “Професіонал”, 2008.